

Kraków pięknieje! 40 lat na liście UNESCO

2018-09-12

W tym roku świętujemy okrągłą rocznicę stulecia organizacji służb konserwatorskich w Polsce. 31 października 1918 r. uchwalony został Dekret Rady Regencyjnej o opiece nad zabytkami sztuki i kultury, który stanowił pierwszy polski akt prawny dotyczący ochrony zabytków. W dekreście znalazło się m. in. zdefiniowane pojęcie zabytku oraz wskazanie tych zabytków, które na jego mocy podlegają ochronie. Dokument normował kwestię organizacji państwowych służb konserwatorskich: zgodnie z jego brzmieniem opieka nad zabytkami należała do ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, natomiast związane z nią czynności sprawować mieli mianowani przez ministra konserwatorzy zabytków sztuki i kultury. Wystawa przygotowana z okazji 60-lecia sekcji konserwacji krakowskiego okręgu ZPAP, nie tylko dokumentuje, ale i honoruje pracę konserwatorów krakowskich, absolwentów krakowskiej ASP, Wydziału Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki.

Specyfika zawodu konserwatora jest dość szczególna, oprócz znakomitego warsztatu, cierpliwości i wiedzy z wielu dziedzin nauki i sztuki m.in.: chemia, mikrobiologia, historia. Konserwator musi posiadać talenty i umiejętności, by w sposób artystyczny naprawić lub nawet odtworzyć dzieło sztuki. Dobrze zachowane zabytki są wizytówką Krakowa.

Centrum Krakowa wpisane zostało jako jeden z pierwszych obiektów na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO w uznaniu wysokich wartości historycznych, architektonicznych i kulturalnych - to była bardzo ważna decyzja. Gdyby nie ona Kraków najprawdopodobniej nie byłby dziś takim miastem - stolicą polskiej i europejskiej kultury, którego fenomenem jest to, że historyczne centrum z pięknym i największym w Europie średniowiecznym Rynkiem to nie muzealny skansen a tętniące życiem niemal przez całą dobę miejsce spotkań mieszkańców i turystów. Kraków pięknieje coraz bardziej. Bez wątplenia, wielki swój udział w takim wizerunku miasta mają konserwatorzy dzieł sztuki.

Należy przypomnieć, że Stare Miasto zostało wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa 40 lat temu, czyli jako jedno z pierwszych 12 obiektów na świecie. Decyzja ta zapadła podczas obrad Komitetu UNESCO w Waszyngtonie, które odbywały się we wrześniu 1978 roku. To właśnie wówczas stworzono Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Naturalnego UNESCO. Wśród wpisanych obiektów były tylko dwa zespoły miejskie: średniowieczne centrum Krakowa z Wawelem, Stradomiem i Kazimierzem oraz Quito w Ekwadorze.

Wpisem objęto przede wszystkim krakowskie Stare Miasto w obrębie Plant, Rynek Główny z Wieżą Ratuszową, Sukiennicami oraz Bazyliką Mariacką, budynki najstarszego w Polsce uniwersytetu, kościoły, klasztory, pałace w tym pałac Wielopolskich, piękne mieszczańskie kamienice, a także Wzgórze Wawelskie z Zamkiem Królewskim i katedrą oraz przylegające do niego kwartały miejskie, czyli Stradom. Pod ochroną UNESCO znalazł się też Kazimierz, niegdyś osobne miasto, gdzie do dziś przetrwały m.in. zabytki dzielnicy żydowskiej: synagogi i cmentarze.

Znaczenie wpisu Krakowa na listę UNESCO trudno przecenić. Oprócz prestiżu przyniósł miastu impuls do rozpoczęcia wielkiej rewaloryzacji historycznej tkanki miasta. W 1978 roku krakowskie zabytki, nawet te najcenniejsze znajdowały się w fatalnym stanie. Wpis Krakowa na listę UNESCO zwrócił uwagę na ten problem. Wkrótce potem powstał Społeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa SKOZK, który początkowo ratował niszczące zabytki ze składek członkowskich, potem jednak Sejm uchwalił utworzenie Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa- specjalny fundusz, dzięki któremu z budżetu państwa każdego roku

przeznaczone są pieniądze na odnowę krakowskich zabytków.

Kraków pięknieje też dzięki dotacjom przyznawanym przez samorząd krakowski. Od 2006 roku do końca 2017 roku miasto rozdzieliło 28,5 mln zł. Wsparcie dostało ponad 270 właścicieli obiektów zabytkowych. W tym roku zarezerwowano na ten cel 4 mln zł. Władze Krakowa od początku lat 90. wspierają odnowę cennych budynków. W Krakowie znajduje się 1200 obiektów wpisanych do rejestru zabytków i około 7000 innych budynków o wartości zabytkowej. Czasami te miejskie dotacje są wykorzystywane jako konieczny wkład własny, by otrzymać finansową pomoc od Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków. Władze Krakowa opracowały też specjalny program dla ratowania niszczących fasad krakowskich kamienic. Przez wiele lat były one jedną z największych bolączek miasta. Dlatego Kraków zdecydował się dopłacać do remontów elewacji właścicielom kamienic zabytkowych.

Z okazji 40-lecia wpisania historycznego centrum Krakowa na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Naturalnego UNESCO przygotowane zostały również:

- **przed magistratem na placu Wszystkich Świętych stanęła wystawa**, na której można oglądać dzieje miasta. Wystawa jest opowieścią w pięciu odsłonach o współczesnym mieście. Otwiera ją plakat, zaprojektowany na planie Śródmieścia. To próba oddania pozytywnej energii miasta, która nie jest tylko i wyłącznie domeną sezonu letniego, ale trwa przez cały rok. Kolejne odsłony graficzne podkreślają niezwykle kontrasty i połączenia, które czynią nasze miasto unikatowym. Kraków to miasto jednocześnie pełne turystów, wielobarwne i na co dzień tętniące kilkudziesięcioma językami, ale też spokojne i wyciszające. Wystawa kładzie nacisk na myślenie aspiracyjne, które wyznacza dla rozwoju oferty kulturalnej Krakowa coraz ambitniejsze cele, szanując jednocześnie potrzeby i oczekiwania mieszkańców miasta.
- **Odrestaurowana została na elewacji pałacu Wielopolskich** tablica upamiętniająca wpisanie w 1978 roku Krakowa na Listę UNESCO.